

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 10, No. 1, 2015, pp. 419-428

OJED

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาล
โรงเรียนอนุบาลสายรุ้ง

A STUDY OF PARENT' ROLES IN PROMOTING PRESCHOOLERS' CREATIVITY
IN SAIROONG KINDERGARTEN

นางสาวรัตติมา พิพัฒน์กุลสวัสดิ์*

Ratima Pipatkulsawat

ผศ.ดร.ศศิลักษณ์ ขยันกิจ**

Asst. Prof. Sasilak Khayankij, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล 3 ด้าน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์ การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก และการสนับสนุนการเล่นอย่างสร้างสรรค์ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ปกครองของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 จำนวน 108 คน โรงเรียนอนุบาลสายรุ้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามผู้ปกครอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์ ผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) ส่วนด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก และด้านการสนับสนุนการเล่นอย่างสร้างสรรค์ ผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ในระดับมากเท่ากัน ($\bar{X} = 4.16$)

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: aforamm@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: sasilak.k@chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

The purpose of this research was to study parent' roles in promoting creativity for preschoolers in Sairoong kindergarten in three aspects: arranging the creative environment, interact with children and encouraging creative play. The research sample consisted of 108 parents of level 1-3 preschooler, who study at Sairoong Kindergarten. The research tool was a questionnaire. The data was analyzed using percentage, means and standard deviation.

The research findings found that parent' roles in promoting creativity of preschoolers in all 3 aspects performed in a high level ($\bar{X}$ = 3.91). Regarding each aspect, it was found that arranging the creative environment performed at medium level ($\bar{X}$ = 3.41) interact with children and encouraging creative play performed in high level ($\bar{X}$ = 4.16)

คำสำคัญ: บทบาทผู้ปกครอง/ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์/ เด็กอนุบาล

KEYWORDS: PARENT' ROLES/ PROMOTING CREATIVITY/ PRESCHOOLERS

บทนำ

ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์มีคุณภาพมากกว่าความสามารถด้านอื่นๆ และเป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ ประเทศใดที่สามารถแสวงหา และพัฒนาบุคลากร ดึงเอาศักยภาพของผู้มีความคิดสร้างสรรค์ได้มากเท่าไรก็ยังมีโอกาสพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้มากเท่านั้น (อารี พันธมณี, 2540) Wood & Attfield (1996) กล่าวว่า เมื่อพูดถึงพัฒนาการและการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ก็เป็นประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในรูปแบบของการคิดที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรม และสิ่งใหม่ที่เกิดจากการผสมผสานเชื่อมโยงแนวคิดและประสบการณ์ ในสังคมปัจจุบันได้เริ่มให้คุณค่าแก่บุคคลที่พยายามสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ รู้จักตรวจสอบ เรียนรู้จากการผิดพลาด ฝึกค้นหาแนวคิดและแนวปฏิบัติใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง ความเชี่ยวชาญสาขาวิชาที่มีอยู่ยังจำเป็นแต่แค่นั้นไม่พอ ต้องปรับปรุงให้เหนือกว่าวิถีปฏิบัติที่เป็นกิจวัตรและความมานะเดิมของตนหรือคู่แข่ง นักสร้างสรรค์ต้องกล้าที่จะเสี่ยง เผชิญกับสิ่งที่ไม่รู้จัก กล้าล้มแล้วลุกขึ้นพร้อมกับรอยยิ้มและสู้อีกครั้ง หากประสบความสำเร็จจะต้องไม่หยุดเพียงแค่นั้น แต่หากจะมีแรงจูงใจในการผจญกับสิ่งที่ไม่รู้จักครั้ง และกล้าเสี่ยงกับความล้มเหลวโดยที่หวังว่าจะได้ค้นพบกับสิ่งใหม่ๆ ที่อาจเกิดในไม่ช้า และนำข้อผิดพลาดมาใช้เป็นบทเรียนที่มีค่าต่อไป (เฮาเวิร์ด การ์ดเนอร์, 2556)

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนในทุกระดับการศึกษาให้มีความคิดสร้างสรรค์โดยเริ่มตั้งแต่การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย การพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์นั้นได้ถูกกำหนดเป็นหนึ่งในจุดมุ่งหมายในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งทุกสถานศึกษาในระดับปฐมวัยต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้เด็กมีความสามารถดังกล่าว ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองของมนุษย์ที่สามารถคิดได้กว้างไกลหลายทิศทางโดยการเชื่อมโยงหรือผสมผสานความคิดตั้งแต่สองเรื่องเข้าด้วยกัน แล้วจัดระเบียบความคิดออกมาในรูปแบบที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบเดิมแต่จะต้องเป็นสิ่งที่มีความคุณค่าและให้ประโยชน์แก่ชีวิต ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์อันเกิดจากสติปัญญาของมนุษย์จึงเป็นพลังที่สำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่โลกและมนุษยชาติ และจากเหตุผลดังกล่าวประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้ามากมายจึงเห็นความสำคัญต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ และนำจินตนาการในการสร้างสรรค์นั้นมาปฏิบัติให้เป็นจริง (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2546) องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ความคิดริเริ่ม 2) ความคิด

คล่องแคล่ว 3) ความคิดยืดหยุ่น 4) ความคิดละเอียดละออ (Guilford, 1957) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ควรเริ่มต้นตั้งแต่วัย พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2547) กล่าวว่า เด็กที่ได้รับการส่งเสริมหรือกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่วัยจะช่วยให้เด็กมีความกระตือรือร้น สนใจ อยากรู้ อยากเห็นสิ่งต่างๆ ตลอดจนสามารถหาหนทางเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลาย นอกจากนี้ความคิดสร้างสรรค์จะส่งผลเป็นประสบการณ์ในระยะยาวทำให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตได้อีกด้วย

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่หน้าที่ของสถานศึกษาเท่านั้น ครอบครัวถือเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นแก่เด็ก เด็กทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในตัวเองขึ้นอยู่กับว่าได้รับการเลี้ยงดูอย่างไร มุสเซิน (Mussen, 1973) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมและบรรยากาศในบ้านสรุปได้ว่า พ่อแม่และบรรยากาศในบ้านมีความสำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็กมาก เด็กที่มาจากบ้านและสิ่งแวดล้อมที่มีความเป็นประชาธิปไตยจะเป็นคนที่มีลักษณะคล่องแคล่ว กล้าแสดงออก กระตือรือร้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของวัตสัน (Watson, 2011) กล่าวว่า เด็กที่ได้รับอิสระจากพ่อแม่จะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กที่ถูกควบคุมจากพ่อแม่ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในเด็กให้ดำรงอยู่หรือพัฒนาต่อไปได้นั้นจึงต้องมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องและช่วยสนับสนุนต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ควบคู่กันไป Wright (1986) ได้พัฒนา Three – pronged model ของสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่สร้างสรรค์ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาและหล่อเลี้ยงการคิดสร้างสรรค์ของเด็กประกอบด้วย การให้ความยอมรับนับถือเด็ก การกระตุ้นให้เด็กเกิดอิสรภาพ และการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่พร้อมให้เด็ก นอกจากนี้ Mellou (1996) ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องเหมาะสม อีกปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กคือการสร้างความคิดสร้างสรรค์สามารถสังเกตได้จากการเล่นที่แปลกใหม่ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความการแสดงความรักของแม่โดยการอุ้ม การเล่นด้วยกัน การปกป้องดูแล เพราะการแสดงความรักที่เอาใจใส่ทำให้เด็กได้รับความอบอุ่นปลอดภัย ทำให้เด็กกล้าที่จะแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ก่อให้เกิดพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์

โรงเรียนอนุบาลสายรุ้ง (นามสมมุติ) เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จัดการศึกษาในระดับชั้นเตรียมอนุบาล ถึง อนุบาลปีที่3 โรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ดังจะเห็นได้จากปรัชญาของโรงเรียนคือ “เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ พัฒนาอย่างมั่นคง ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรม กาลังกายสมบูรณ์” โรงเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กโดย กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เล่นน้ำเล่นทราย เล่นบทบาทสมมติ ทั้งนี้โรงเรียนจึงได้กำหนดทิศทางการพัฒนาการจัดการศึกษาในปีการศึกษา 2557 โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กเพิ่มมากขึ้น

ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก แม้ว่าโรงเรียนสายรุ้งจะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แต่บทบาทส่วนใหญ่ยังเป็นของโรงเรียน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก อนุบาลโรงเรียนอนุบาลสายรุ้ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา3 เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กต่อไป และนำไปสู่การร่วมมือของผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของบุตรหลาน เพราะพ่อแม่เป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับลูกมากที่สุด

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล 3 ด้าน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์ การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก และการสนับสนุนการเล่นอย่างสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาคนควา รวบรวมข้อมูลจากหนังสือวารสาร เอกสาร บทความจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประเด็นที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	1. การจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์	1.1 สื่อสร้างสรรค์ 1.2 การสร้างบรรยากาศของอิสรภาพ
	2. การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก	2.1 การเป็นแบบอย่าง 2.2 การมีสัมพันธภาพกับเด็ก
	3. การสนับสนุนการเล่นอย่างสร้างสรรค์	3.1 การจัดกิจกรรม 3.2 การตอบสนองต่อเด็ก

2. ประชากรและตัวอย่างประชากร

2.1 ผู้ปกครองของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 3 ในโรงเรียนอนุบาลสายรุ้ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 139 คน

2.2 ตัวอย่างประชากร คือ ผู้ปกครองของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 3 ในโรงเรียนอนุบาลสายรุ้ง จำนวน 108 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างกำหนดจากสูตรคำนวณของ Yamane อ้างถึงใน วรณี แกมเกตุ (2555) คือ 103 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควตา ได้เด็กชั้นละ 36 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก ได้เด็กห้องละ 18 คน รวมทั้งสิ้น 108 คน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มประชากรจำแนกตามห้องเรียนและชั้นเรียน

ชั้นเรียน	ประชากร			ตัวอย่างประชากร		
	ห้อง 1	ห้อง 2	รวม	ห้อง 1	ห้อง 2	รวม
อนุบาลปีที่ 1	20	21	41	18	18	36
อนุบาลปีที่ 2	22	26	48	18	18	36
อนุบาลปีที่ 3	22	28	50	18	18	36
รวม	64	75	139	54	54	108

3. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การกำหนดลักษณะและโครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามผู้ปกครอง เรื่อง บทบาทในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาล ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานะการสมรส อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว จำนวนบุตร ลักษณะครอบครัว กิจกรรมที่ใช้เวลาในวันว่างกับลูก ระยะเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับลูกในแต่ละวัน และรูปแบบการเลี้ยงดูลูก มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 2 บทบาทของ ผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาล ใน 3 ด้าน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์ การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก และการสนับสนุนการเล่นอย่างสร้างสรรค์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ มีลักษณะเป็น จำนวน 1 ข้อ

3.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาเพื่อขอคำแนะนำ ตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหา และความเหมาะสมของการใช้ภาษา เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก่อนพัฒนาเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม โดยขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นในการส่งแบบสอบถามแก่ผู้ปกครองนำส่งให้กับกลุ่มประชากร จำนวน 108 ฉบับ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับมา 101 ฉบับ โดยเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมด 99 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.66

5. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

5.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

5.2 ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาล วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ของคำตอบแต่ละข้อแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยมัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยนำค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) มาแปลความหมายและวิเคราะห์ โดยถือเกณฑ์ข้อมูลทางสถิติที่ได้และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของระดับการปฏิบัติ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	ระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

5.3 ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ วิเคราะห์โดยนำข้อมูลที่ได้มาสรุป แจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลโรงเรียนอนุบาลสายรุ้ง สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 77.78 สถานะการสมรสอยู่ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 92.93 อายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.65 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 66.67 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 38.38 มีรายได้ในครอบครัวต่อเดือนมากกว่า 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.44 มีบุตรจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 56.57 มักใช้เวลาในวันว่างร่วมกับลูกโดยการไปเที่ยวต่างจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 18.35 และใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกับลูก 1 - 3 ชั่วโมง ในแต่ละวัน คิดเป็นร้อยละ 58.59 ผู้ปกครองส่วนใหญ่เลี้ยงดูเด็กแบบเอาใจใส่ คิดเป็นร้อยละ 88.89

2. บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาล โรงเรียนอนุบาลสายรุ้ง ผู้ปกครองมีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลโรงเรียนอนุบาลสายรุ้ง โดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) ดังตารางที่ 1 จำแนกรายด้านได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการแปลผลของระดับการปฏิบัติของผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลโรงเรียนอนุบาลสายรุ้ง

บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์	3.41	0.94	ปานกลาง
ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก	4.16	0.74	มาก
ด้านการสนับสนุนการเล่นอย่างสร้างสรรค์	4.16	0.74	มาก
รวม	3.91	0.81	มาก

2.1 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์ ผู้ปกครองมีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยเป็นดังนี้

1) ด้านสื่อสร้างสรรค์ ผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) โดยรายการที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มี 1 รายการ คือ การจัดหาอุปกรณ์ที่หลากหลายให้ลูกได้เล่นหรือสร้างสรรค์ผลงาน ($\bar{X} = 4.13$) รายการที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มี 3 รายการ คือ การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ใหม่ๆ เพื่อให้ลูกทดลองปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.33$) การจัดหาวัสดุเหลือใช้ให้ลูกได้เล่นหรือสร้างสรรค์ผลงาน ($\bar{X} = 3.25$) และการจัดหาวัสดุจากธรรมชาติให้ลูกได้เล่นหรือสร้างสรรค์ผลงาน ($\bar{X} = 3.16$) ส่วนรายการที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยคือ การหลีกเลี่ยงการซื้อของเล่นสำเร็จรูป หรือของเล่นที่มีวิธีการเล่นอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 2.47$)

2) ด้านการสร้างบรรยากาศของอิสระภาพ ผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) โดยรายการที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มี 2 รายการ คือ การต่อเวลาให้ลูก เมื่อเห็นว่าลูกกำลังทำกิจกรรมนั้นๆ อย่าง ($\bar{X} = 4.13$) และการให้เวลาลูกอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง ($\bar{X} = 3.89$) ส่วนรายการที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มี 3 รายการ คือ การพาลูกไปในสถานที่ต่างๆ เช่น สนามกลางแจ้งพิพิธภัณฑสถาน ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น ($\bar{X} = 3.47$) การจัดให้ลูกได้เล่นในบริเวณที่สามารถทำอะไรก็ได้หรือเสียงดังได้ ($\bar{X} = 3.43$) และการตกแต่งบริเวณบ้านด้วยผลงานศิลปะ ($\bar{X} = 2.82$)

2.2 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก ผู้ปกครองมีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยเป็นดังนี้

1) ด้านการเป็นแบบอย่าง ผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) โดยรายการที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มี 1 รายการ คือ การให้โอกาสลูกในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง ($\bar{X} = 4.48$) รายการที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มี 3 รายการ คือ ไม่กลัวที่จะให้ลูกลองทำอะไรใหม่ๆ ($\bar{X} = 4.25$) การชักชวนลูกให้ทำกิจกรรมที่ท้าทายขึ้นขอร่วมกัน ($\bar{X} = 3.91$) และการมีอารมณ์ขันกับวิธีคิดหรือการกระทำของลูกที่ดูเหมือนไม่มีสาระ ($\bar{X} = 3.73$) ส่วนรายการที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มี 1 รายการ คือ การปฏิบัติด้วยวิธีการใหม่ๆ หรือทำอะไรที่แตกต่างไปจากเดิมให้ลูกเห็น ($\bar{X} = 3.37$)

2) ด้านการมีสัมพันธภาพกับเด็ก ผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) โดยรายการที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มี 2 รายการ คือ การชวนลูกพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัว เพื่อให้ลูกได้แสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.56$) และการยอมรับในความสามารถของลูกถึงแม้จะไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ($\bar{X} = 4.53$) ส่วนรายการที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มี 3 รายการ คือ การใช้คำถามปลายเปิดในการตั้งคำถาม ($\bar{X} = 4.46$) การเคารพในการตัดสินใจของลูก ($\bar{X} = 4.19$) และการตอบคำถามทุกคำถามที่ลูกถาม ($\bar{X} = 4.16$)

2.3 ด้านการสนับสนุนการเล่นอย่างสร้างสรรค์ ผู้ปกครองมีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยเป็นดังนี้

1) ด้านการจัดกิจกรรม ผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) โดยรายการที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มี 5 รายการ คือ การส่งเสริมให้ลูกได้เล่นในหลากหลายลักษณะ ($\bar{X} = 4.48$) การส่งเสริมให้ลูกได้สำรวจหรือทดลองกับสิ่งต่างๆ รอบตัว ($\bar{X} = 4.29$) การจัดกิจกรรมที่ให้ลูกได้ใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ($\bar{X} = 4.12$) การเปิดโอกาสให้ลูกได้แก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.09$) และการส่งเสริมให้ลูกทำอะไรด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ($\bar{X} = 3.65$)

2) ด้านการตอบสนองต่อเด็ก ผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) โดยรายการที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มี 1 รายการ คือ การแสดงความชื่นชมกับผลงานและความสามารถของลูก ($\bar{X} = 4.70$) ส่วนรายการที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มี 4 รายการ คือ การส่งเสริมให้ลูกได้แสดงออกตามความถนัดหรือความสนใจ ($\bar{X} = 4.23$) คอยให้กำลังใจอยู่ใกล้ๆ เมื่อลูกเล่น ($\bar{X} = 4.22$) การไม่รบกวนลูกในระหว่างการทำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.01$) และการปล่อยให้ลูกเลือกวิธีการเล่นด้วยตนเองโดยไม่มีคำว่าถูกหรือผิด ($\bar{X} = 3.77$)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กอนุบาลโรงเรียนอนุบาลสายรุ้ง ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติของผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์ที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ผู้ปกครองจัดหาอุปกรณ์ที่หลากหลายให้ลูกได้เล่นหรือสร้างสรรค์ผลงาน โดยผู้ปกครองกลุ่มนี้สามารถจัดหาอุปกรณ์ได้หลากหลาย เนื่องจากครอบครัวมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 60,000 บาท และผู้ปกครองมีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับลูกในแต่ละวัน สอดคล้องกับ Koster (2001) ที่กล่าวว่า การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมที่มีความหลากหลายเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ในทางกลับกันผู้ปกครองยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านการเล่น กล่าวคือ ข้อมูลจากผลการวิจัยในด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์แสดงให้เห็นว่า บทบาทที่ผู้ปกครองปฏิบัติได้น้อยคือ การหลีกเลี่ยงการเลือกซื้อของเล่นสำเร็จรูป หรือของเล่นที่มีวิธีการเล่นอย่างชัดเจน เช่น โมเดล หุ่นยนต์ จิ๊กซอร์ เป็นต้น ผู้ปกครองอาจไม่มีความรู้หรือไม่ได้คำนึงถึงความสำคัญของของเล่นที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ หรือเป็นของเล่นที่หาซื้อได้ง่ายตามท้องตลาดทั่วไป การเล่นของเล่นปลายเปิด เช่น แท่งไม้ เศษผ้า เด็กสามารถนำไปคิดเป็นของเล่นได้หลากหลายแบบใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ นิติธร ปิลวาสน์ (2012) ที่กล่าวว่า จากสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยี ทำให้ของเล่นที่ทำจากธรรมชาติน้อยลงแทนที่ด้วยของเล่นสำเร็จรูปจากอุตสาหกรรม ซึ่งมีความแตกต่างในแง่ของการใช้ความคิดสร้างสรรค์

2. ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก

การปฏิบัติของผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ต่อเด็กในด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กพบว่า ผู้ปกครองมีบทบาทในการเป็นแบบอย่างที่ดีในการชวนลูกพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งต่างๆรอบตัว เพื่อให้ลูกได้แสดงความคิดเห็น และการมีสัมพันธภาพกับเด็กในการให้โอกาสลูกในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง เนื่องจากผู้ปกครองกลุ่มนี้มีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ และมีความใกล้ชิดกับลูกเพราะมีบุตร 1 คน จึงมีเวลาในการสนทนาสิ่งต่างๆรอบตัวและเปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็นทั้งความคิดเห็นที่เห็นด้วยหรือความคิดเห็นที่แตกต่าง Baumrind (1971) ได้อธิบายพฤติกรรมของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูบุตรในรูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ว่า เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง รับฟังเหตุผลจากเด็ก และสนับสนุนให้เด็กมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจเรื่องต่างๆ สอดคล้องกับ Robson (2006) ได้เน้นที่ความสำคัญในบริบทในการพูดคุยและการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก รวมถึงการได้รับการสนับสนุนเพื่อเชื่อมต่อกับความคิด และเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความคิดและการเรียนรู้ของพวกเขาในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับ Carter (2008) ที่กล่าวว่า เด็กแต่ละคนมีความสร้างสรรค์ที่ไม่เท่ากัน ความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะมากกว่าความสามารถตั้งแต่เกิด จึงจำเป็นต้องสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ในเด็กโดยการให้เด็กมีโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง ส่งเสริมให้เด็กหาทางแก้ปัญหามากกว่าหนึ่งวิธี

3. ด้านการสนับสนุนการเล่นอย่างสร้างสรรค์

การปฏิบัติของผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ต่อเด็กในด้านการสนับสนุนการเล่นอย่างสร้างสรรค์ พบว่า ผู้ปกครองมีบทบาทในการตอบสนองต่อเด็กในการแสดงความชื่นชมกับผลงานและความสามารถของลูก เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นใจในตนเองของเด็ก สอดคล้องกับ Sylva et al., (2010) ที่กล่าวว่า บทบาทของผู้ใหญ่เป็นหัวใจสำคัญในการให้การสนับสนุนความคิด การตอบสนองต่อ

ความคิด และการกระทำของเด็ก นอกจากนี้ผู้ปกครองมีบทบาทในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ลูกได้เล่นในหลากหลายลักษณะ เนื่องจากผู้ปกครองกลุ่มนี้ใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมกับลูก 1 – 3 ชั่วโมงในแต่ละวัน ทำให้ผู้ปกครองหากิจกรรมการเล่นที่มีความหลากหลาย เพื่อไม่ให้ลูกเบื่อ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การเล่นทำให้กล่าวว่าในเด็กปฐมวัยนั้นความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับการเล่นของเด็กถือว่าเป็นหลักสำคัญในเรื่องพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เพราะการเล่นของเด็กจะส่งเสริมให้เกิดความคิดยืดหยุ่น จินตนาการ ผ่านการทดลองและประยุกต์ ในสิ่งที่เด็กเคยได้เรียนรู้ภายใต้สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาและทางกายภาพที่ปลอดภัย นำไปสู่การมีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยจึงขึ้นอยู่กับสมดุลระหว่างการริเริ่มของเด็กและการสร้างสถานการณ์โดยผู้ใหญ่ ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กได้ปั่น ระบายสี พิมพ์ ตัด เล่นดนตรี เล่นตามมุม เล่นในสวน และเล่นสร้างในทิศทางของเด็กแต่ละคน โดยมีตัวเลือกที่หลากหลายและได้ตัดสินใจด้วยตัวเอง อีกทั้งสามารถใช้เวลาในการเล่นได้นานเท่าที่เด็กต้องการ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. โรงเรียนควรมีการจัดอบรมและให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับแนวการสอนของโรงเรียน และบทบาทที่สำคัญของผู้ปกครองที่สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กวัยอนุบาลที่บ้าน
2. โรงเรียนควรสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองในการจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์ การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การเลือกซื้อของเล่น การสร้างบรรยากาศในบ้านให้เป็นพื้นที่สร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การมีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการทำการวิจัยกับโรงเรียนที่สังกัดหน่วยงานอื่นๆ เช่น โรงเรียนอนุบาลทั้งภาครัฐและเอกชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้กว้างขวางขึ้น
2. ควรทำวิจัยเพื่อหาแนวทางในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กวัยอนุบาล เพื่อนำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติในการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กมากขึ้น
3. ควรทำวิจัยเพื่อสร้างเครื่องมือในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กวัยอนุบาล เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้มากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2546). *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี และคณะ. (2535) *หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย*. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่งานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิติธร ปิลวาสน์. (2012). *สอนลูกเรื่อง खेल*. สืบค้นจาก

<http://taamkru.com/th/%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%99/>

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภะ. (2547). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาการศึกษา.

วรรณิ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยเชิงพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อารี พันธมณี. (2547). *ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไยไหม.

เฮาเวิร์ด การ์ดเนอร์. (2556). *จิตหาลักษณะสำหรับอนาคต ใน ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 2), 58 – 70. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ openworlds.

ภาษาอังกฤษ

Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology Monographs*, 4, 1-103.

Bruce, T. (2006). *Developing Learning in Early Childhood*. London: Sage

Carter, C. (2008). 7 ways to foster creativity in your kids Greater Good the science of a meaningful life. Retrieved from http://greatergood.berkeley.edu/raising_happiness/post/7_ways_to_foster_creativity_in_your_kids

Gulilford, J.P. (1957) Creative abilities in the arts. *Psychological Review*, 5: 110-118.

Koster, B. J. (2001). *Growing Artist: Teach art to young children*. New York: Delmar.

Mellou, E. (1996) Can creativity be nurtured in young children?. *Early Child Development and Care*, 119, 199-130.

Mussen, P.H. (1973) The psychological development of the child. (2nd ed). Englewood Cliffs: Prentice-Hall.

Robson, S. (2006) *Developing Thinking and Understanding in Young Children*. London: Routledge.

Sylva, K., Melhuish, E., Sammons, P., Siraj-Blatchford, I. & Taggart, B. (2010) *Early childhood matters: Evidence from the effective pre-school and primary education project*. London: Routledge.

Watson, G. (2011) Heavenly task. Retrieved from <http://www.timeshighereducation.co.uk/story.asp?storycode=414836&encCode=104056977BC64243875JTBS737226611>

Wood, L. & Attfield, J. (1996). *Play, learning and the early childhood curriculum*. London: Paul Chapman Publishing.

Wright, C., and Wright, S. (1986) A conceptual framework for examining the family's influence on creativity. *Family Perspective*, 127-136.